

Οι αντιλήψεις για τα ζώα μέσα από την Επιστολή Βαρνάβα

Ορθοδοξία / Εκκλησία και Φυσικό Περιβάλλον

Μόσχος Γκουτζιούδης, Αναπλ. Καθηγητής Καινής Διαθήκης ΑΠΘ

[Προηγούμενη δημοσίευση: <https://www.pemptousia.gr/?p=173179>]

Το πρόβλημα με το λαγό ήταν η αναπαραγωγική του συχνότητα, καθώς μπορεί να ζευγαρώνει και να γεννά κάθε μήνα. Μάλιστα ζευγαρώνει εκ νέου πριν γεννήσει το θηλυκό τα μικρά του με όποιο θηλυκό μπορεί. Ασφαλώς εδώ συγχέεται το κουνέλι με το λαγό. Οι φυσικές ιστορίες της αρχαιότητας είχαν μεν σωστές παρατηρήσεις αλλά τα σφάλματα στις λεπτομέρειες είναι αρκετά. Η μήτρα του λαγού είναι δισχιδής. Όταν εμφυτεύεται το γονιμοποιημένο ωάριο στον ένα χώρο της μήτρας αρχίζει να αναπτύσσεται το έμβρυο. Μετά από 10-15 ημέρες μπορεί να προκληθεί ωορρηξία στον άλλο χώρο της μήτρας. Το νέο ωάριο μπορεί να γονιμοποιηθεί και να αρχίσει να αναπτύσσεται νέο έμβρυο με αποτέλεσμα όταν το θηλυκό σε λίγες ημέρες γεννήσει τα λαγουδάκια που έχουν αναπτυχθεί στον ένα χώρο της μήτρας, ήδη θα εγκυμονεί τα ηλικίας 15 περίπου ημερών έμβρυα στον άλλο χώρο της μήτρας. Έτσι σε χρονικό διάστημα 15 έως 20 ημερών έχουμε δύο γέννες. Έχει

διαπιστωθεί ότι ο λαγός δεν ξεπερνά τις τέσσερις ή πέντε γέννες το χρόνο. Τα δύο είδη, αν και μοιάζουν σε σημαντικό βαθμό, είναι διαφορετικά στη συμπεριφορά τους. Η φράση «ού γάρ ἐνὶ ἀρκεῖται γάμω» εκφράζει δυστυχώς χαρακτηριστικότερα τον τρόπο ερμηνείας της συμπεριφοράς των ζώων από τους αλεξανδρινούς χριστιανούς συγγραφείς με αναγωγή σε εκείνη των ανθρώπων. Ασφαλώς αυτούς δεν τους ενδιέφερε το γεγονός ότι τόσο ο λαγός όσο και το κουνέλι δεν έχουν αμυντικούς μηχανισμούς, το προσδόκιμο της ζωής τους είναι εξαιρετικά μικρό και αποτελούν τροφή για πολλά αρπακτικά. Αν δεν διέθεταν το παραπάνω αναπαραγωγικό πλεονέκτημα θα είχαν εξαφανιστεί από τον πλανήτη πολύ νωρίς και κατά συνέπεια αυτό θα προκαλούσε κλονισμό της ισορροπίας της φύσης.

Μελισσοφάγος, δυτική όχθη Στρυμόνα, Μάιος 2017

Παρακάτω στο 10:7 παρουσιάζεται ένα σαρκοφάγο θηλαστικό το οποίο στην αρχαιότητα είχε προκαλέσει σύγχυση ακόμη και σε όσους ασχολήθηκαν με τη συγγραφή των φυσικών ιστοριών. Εξαιτίας της ιδιαιτερότητας της μορφολογίας

των εξωτερικών γεννητικών οργάνων της ύαινας, τα οποία μοιάζουν καταπληκτικά και στα δύο φύλα, θεωρούσαν όλοι κατά την αρχαιότητα, με εξαίρεση τον Αριστοτέλη, ότι το ζώο αυτό άλλαζε φύλο κατά τα διάρκειά της ζωής του. Τις περισσότερες φορές το αποκαλούν μάλιστα ερμαφρόδιτο. Ασφαλώς το συμπέρασμα αυτό προέκυψε από επιφανειακή παρατήρηση των γεννητικών της οργάνων. Την ιδέα αυτή τη συναντάμε και σε όλα τα κείμενα της αλεξανδρινής γραμματείας στα οποία αναφέρονται διάφορα είδη της βιοποικιλότητας και ερμηνεύονται αλληγορικά με ηθικό περιεχόμενο. Με αφορμή την περίπτωση της ύαινας οι πιστοί στην Επιστολή Βαρνάβα προτρέπονται να αποφεύγουν κάθε άνθρωπο που είναι μοιχός και φθορεύς. Έχει ενδιαφέρον το γεγονός ότι ο Κλήμης, ενώ δέχεται την παρατήρηση του Αριστοτέλη, χρησιμοποιώντας το Επιστολή Βαρνάβα, 10:7 συνδέει αλληγορικά την ιδιαιτερότητα αυτή της ύαινας με την ανδρική ομοφυλοφιλία.

Μια άλλη διαδεδομένη παρεξήγηση που αφορούσε το κουνάβι (γαλή) έδωσε τροφή σε νέα ηθική παραίνεση προς τους πιστούς. Στο 10:8 αυτοί προτρέπονται να αποφεύγουν κάθε αμαρτωλό. Στην αρχαιότητα θεωρούσαν ότι το κουνάβι συλλαμβάνει με το στόμα ή γεννά τα μικρά του από αυτό. Τα πετροκούναβα είναι από τα λίγα θηλαστικά που έχουν μια μοναδική αναπαραγωγική ιδιομορφία. Έχουν τη δυνατότητα μετά από τη σύλληψη να διατηρούν το γονιμοποιημένο έμβρυο εκτός της μήτρας για περίπου 200 με 240 ημέρες και να το εμφυτεύουν σε αυτήν συνήθως στις αρχές της επόμενης άνοιξης. Αν λοιπόν οι φυσιοδίφες της αρχαιότητας είχαν παρατηρήσει ένα τέτοιο φαινόμενο μελετώντας την ανατομία ενός θηλυκού ζώου μπορούμε να αντιληφθούμε πως περίπου θα εξηγούσαν την ιδιαιτερότητα αυτή.

Μόλις ο συγγραφέας της Επιστολής Βαρνάβα ολοκληρώσει τα παραδείγματα από τη βιοποικιλότητα, προβαίνει στην παράθεση του Ψλ. 1:1 στο 10:10 και κάνει γενικεύσεις συνδέοντας αλληγορικά τη φράση «*Μακάριος άνήρ ὃς οὐκ ἐπορεύθη ἐν βουλῇ ἀσεβῶν*» με τα ψάρια «*καθὼς καὶ οἱ ἰχθύες πορεύονται ἐν σκότει εἰς τὰ βάθη*» όπως αναφέρει. Στη συνέχεια κατανοεί το «*οὐδὲ ἐν ὁδῷ ἀμαρτωλῶν ἔστη*» με την περίπτωση των αμαρτωλῶν που συμπεριφέρονται όπως ο χοῖρος (*οἱ δοκοῦντες φοβεῖσθαι τὸν κύριον ἀμαρτάνουσιν ὡς ὁ χοῖρος*). Τέλος, η φράση του ψαλμού «*οὐδὲ ἐπὶ καθέδραν λοιμῶν ἐκάθισεν*» παρομοιάζεται με το κούρνιασμα των αρπαχτικών πουλιών (*καθὼς τὰ πετεινὰ καθήμενα εἰς ἀρπαγὴν*). Για τον συγγραφέα της Επιστολής Βαρνάβα το πραγματικό νόημα των διατροφικών κανόνων δεν ήταν η αποχή από συγκεκριμένες τροφές και ασφαλώς η ιουδαϊκή ερμηνεία και πρακτική είναι εσφαλμένη. Η πραγματική τους σημασία είναι η αποφυγή των αμαρτωλῶν εκείνων ανθρώπων που έχουν συμπεριφορά ή εμφάνιση ανάλογη των συγκεκριμένων ειδών της βιοποικιλότητας και θεωρούνται

ακάθαρτα.

[Συνεχίζεται]

<http://bit.ly/2zlwLlv>